

אומנות שימושית למגזר הממלכתי-דתי

לפי תוכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה חלקים. עליכם לענות על חלק א' – חלק חובה, ועל אחד מבין החלקים ב'–ג'.

חלק א' – יסודות השפה החזותית – חובה 20 נקודות

חלק ב' – מפגשים מהסוג החזותי בעידן המודרני 80 נקודות

או

חלק ג' – היבטים בתולדות העיצוב 80 נקודות

עליכם לענות על שאלה אחת מתוך חלק א' ועל ארבע שאלות מתוך אחד החלקים ב' או ג'. סך-הכול עליכם לענות על חמש שאלות. לכל שאלה – 20 נקודות. סך-הכול – 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי

ד. הוראות מיוחדות:

1. התמונות לכל השאלות מרוכזות בנספחים המצורפים לשאלון. הן מסודרות על-פי סדר הופעתן בשאלון.

2. ציינו על גבי כריכת המחברת, ליד מדבקת הנבחן, על איזה חלק עניתם: ב' או ג'.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). כתבו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 8 עמודים ו-13 עמודי נספחים.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

השאלות

חלק א': יסודות השפה החזותית (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2 (לכל שאלה – 20 נקודות).
התמונות לשתי השאלות מוצגות בנספח 1 לשאלון.

שאלה 1 – קודים חזותיים של ה"אחר" בחברה

בתמונה 1 מוצגת היצירה "ללא כותרת" (רות ונעמי) מתוך סדרת סיפורי התנ"ך של עדי נס,
ובתמונה 2 מוצגת היצירה "משקע" של אורית חופשי.

- 8 נק') א. תארו כל אחת מהיצירות. בכל תיאור התייחסו לייצוג המרכזי (הדמויות) ולאחד מן הייצוגים המשניים.
7 נק') ב. הסבירו כיצד הצבעוניות תורמת ליצירת האווירה ביצירה "ללא כותרת" (רות ונעמי).
5 נק') ג. הסבירו את מידת הקרבה לממשות בכל יצירה.

שאלה 2 – קוד חזותי של אינסוף

בתמונות 3 ו-4 מוצגות שתי יצירות של יאזי קוסאמה – "רוחות הדלעות ירדו אל הרקיע" ו"זר של אהבה שראיתי ביקום".
בתמונות מוצגים שניים מבין החללים שיצרה קוסאמה. בחללים אלה ניכרת תחושת האינסוף, שהיא אחד הנושאים
המרכזיים שמעסיקים את קוסאמה.

- 8 נק') א. תארו את היצירה "רוחות הדלעות ירדו אל הרקיע". בתיאור התייחסו לצורות, לצבעים ולעיצוב החלל.
6 נק') ב. הסבירו כיצד נוצרת תחושת התנועה ביצירה "זר של אהבה שראיתי ביקום".
6 נק') ג. הסבירו מרכיב חזותי אחד בכל יצירה המבטא תחושה של אינסוף.

חלק ב': מפגשים מהסוג החזותי בעידן המודרני (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 3–10 (לכל שאלה – 20 נקודות).
התמונות לכל השאלות מוצגות בנספח 2 לשאלון.

שאלה 3 – דגרוטיפ

בתמונה 1 מוצגת מוצגת היצירה "דיוקן עצמי" של רוברט קורנליוס, שבוצעה בטכניקת הדגרוטיפ.

על המצאת הדגרוטיפ נאמר בעיתוני התקופה: "תגלית זו גובלת במעשה ניסים... אתם תיווכחו עד כמה האמת של העיפרון והמכחול רחוקה מן האמת של הדגרוטיפ".

(6 נק') א. הסבירו מדוע המצאת הדגרוטיפ הוצגה בעיתוני התקופה כמעשה ניסים.

(4 נק') ב. ציינו חיסרון אחד של טכניקת הדגרוטיפ.

(10 נק') ג. תארו את היצירה, והסבירו חידוש אחד שבא לידי ביטוי בצילום זה.

שאלה 4 – ההשפעה של שפת הצילום על ציור וכרזה

בתמונה 2 מוצגת היצירה "חריש בנאוואר" של רוזה בונאר, ובתמונה 3 מוצגת גלוית פרסומת ל"קולמנס בלו" שעיצב ססיל אלדין.

(6 נק') א. תארו כל אחת מהיצירות.

(7 נק') ב. הסבירו את מידת הקרבה לממשות בכל אחת מהיצירות.

(7 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הצילום, שבא לידי ביטוי ביצירה "חריש בנאוואר".

שאלה 5 – כרזת פרסומת

בתמונה 4 מוצגת כרזת הפרסומת "כל כלב מגיע יומו", שעיצב ליונל ד' אדוארדס עבור חברת הרכבות הבריטית.

(6 נק') א. תארו את הכרזה.

(7 נק') ב. הסבירו את המסר הפרסומי של הכרזה.

(7 נק') ג. הסבירו שני קודים חזותיים בכרזה המבטאים את התחושה של "תפיסת הרגע".

שאלה 6 – תנועת רכבות

בתמונות 5א–5ג מוצגים שלושה פריימים מתוך הסרטון "רכבת נכנסת לתחנה" של האחים לומייר, ובתמונה 6 מוצגת היצירה "רכבת משוריית בפעולה" של ג'ינו סווריני.

- 8 נק' א. הסבירו חידוש אחד שבא לידי ביטוי בסרטון של האחים לומייר.
4 נק' ב. תארו כיצד הגיב הקהל לסרטון של האחים לומייר כאשר הסרטון הוצג לראשונה.
8 נק' ג. הסבירו שני מרכיבים חזותיים שבהם השתמש סווריני ביצירתו כדי לבטא תנועה.

שאלה 7 – המונטאז' הסובייטי

בתמונה 7 מוצגת היצירה "הצעף" של הלן לונדברג.

- 6 נק' א. הסבירו את שיטת העריכה מונטאז' סובייטי.
7 נק' ב. תארו את היצירה. בתיאור התייחסו לקומפוזיציה ולצבעוניות.
7 נק' ג. הסבירו כיצד שיטת המונטאז' הסובייטי באה לידי ביטוי ביצירה.

שאלה 8 – מרילין מונרו

בתמונה 8 מוצגת היצירה "מרילין מונרו" של אנדי וורהול.

- 2 נק' א. ציינו מהי הטכניקה שבאמצעותה בוצעה היצירה.
8 נק' ב. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הטלוויזיה, שבא לידי ביטוי ביצירה.
10 נק' ג. הסבירו מהי הביקורת שהעביר וורהול באמצעות יצירה זו.

שאלה 9 – השפעת "השידור החי" על השפה החזותית

בתמונה 9 מוצגת כרזה לאולם הקונצרטים של לונדס שעיצבו ג'ון מלין ואנדרס אוסטרלין, ובתמונה 10 מוצגת היצירה "אוטובוס עם השתקפות של בניין הפלטהאירון" של ריצ'ארד אסטס.

בשתי היצירות ניכרת ההשפעה של השידור החי הטלוויזיוני.

- 6 נק' א. הסבירו יתרון אחד וחיסרון אחד של השידור החי הטלוויזיוני.
7 נק' ב. הסבירו קוד חזותי אחד של השידור החי, שבא לידי ביטוי בכרזה לאולם הקונצרטים של לונדס.
7 נק' ג. הסבירו קוד חזותי אחד של השידור החי, שבא לידי ביטוי ביצירה "אוטובוס עם השתקפות של בניין הפלטהאירון".

שאלה 10 – השפעת הצילום הטלוויזיוני על הציור

בתמונה 11 מוצגת היצירה "לוח מספר 1" של פיט מונדריאן, ובתמונה 12 מוצגת היצירה "ללא כותרת" של קית הרינג.

(6 נק') א. תארו כל אחת מהיצירות. בכל תיאור התייחסו לקווים, לצבעוניות ולקומפוזיציה.

(7 נק') ב. הסבירו את מידת הקרבה לממשות בכל אחת מהיצירות.

(7 נק') ג. הסבירו שני קודים חזותיים של הצילום הטלוויזיוני, שבאים לידי ביטוי ביצירתו של הרינג.

חלק ג': היבטים בתולדות העיצוב (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 11–18 (לכל שאלה – 20 נקודות).
התמונות לכל השאלות מוצגות בנספח 3 לשאלון.

שאלה 11 – ארמון הבדולח והמהפכה התעשייתית

בתמונה 1 מוצג המבנה "ארמון הבדולח" שתכנן ג'וזף פקסטון.

- (4 נק') א. ציינו באיזה אירוע הוצג ארמון הבדולח.
(8 נק') ב. ציינו מקור השראה **אחד** שהשפיע על תכנון ארמון הבדולח, והסבירו כיצד הוא בא לידי ביטוי במבנה.
(8 נק') ג. הסבירו מדוע ארמון הבדולח הוא תוצר של המהפכה התעשייתית. בהסבר התייחסו לחידושים במבנה.

שאלה 12 – מטבח פרנקפורט

בתמונה 2 מוצג "מטבח פרנקפורט" שתכננה מרגרטה שיטה-ליהוצקי.

מטבח פרנקפורט היה חלק מפרויקט לדיור בר-השגה בעיר פרנקפורט, והוא מבטא מהפכה בתפיסת הדיור החברתי במאה העשרים.

- (7 נק') א. הסבירו מדוע מטבח פרנקפורט נתפס חדשני לתקופתו.
(3 נק') ב. ציינו מקור השפעה **אחד** שבא לידי ביטוי בעיצוב המטבח.
(10 נק') ג. ציינו **שלושה** מאפיינים של המטבח, והסבירו אותם.

שאלה 13 – קונסטרוקטיביזם רוסי

בתמונה 3 מוצגת הכרזה "הכו את הלבנים באמצעות הטריז האדום" שעיצב אל לסיצקי. כרזה זו שימשה לצורכי תעמולה.

- (6 נק') א. תארו את הרקע ההיסטורי שאליו מתייחסת הכרזה.
(8 נק') ב. תארו את הכרזה מהבחינות האלה: קומפוזיציה, צורות וצבעוניות.
(6 נק') ג. הסבירו מהו המסר שלסיצקי ביקש להעביר וכיצד הוא בא לידי ביטוי בכרזה.

שאלה 14 – העיצוב באיטליה הפשיסטית

בתמונה 4 מוצגת כרזת פרסומת לעפרונות פילה שעיצב לוצ'יו ונה.

(12 נק') א. תארו את הכרזה מהבחינות האלה: ייצוגים, קומפוזיציה, צבעוניות וטיפוגרפיה.

(8 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד המבטא תפיסה של לאומיות.

שאלה 15 – השפעת המלחמה על העיצוב

בתמונה 5 מוצגת הכרזה "לורד קיצ'נר רוצה אותך" שעיצב אלפרד ליט, ובתמונה 6 מוצגת הכרזה "גיוס הדוד סם" שעיצב ג'יימס מונטגומרי פלאג.

בשתי הכרזות ניכרת השפעת המלחמה על העיצוב.

(5 נק') א. תארו את הרקע ההיסטורי לעיצוב הכרזה "לורד קיצ'נר רוצה אותך".

(9 נק') ב. תארו את הכרזה "גיוס הדוד סם" מבחינת הקומפוזיציה, הכתב והצבעוניות, והסבירו מה מסמלת הדמות המוצגת בכרזה.

(6 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד בכרזה המשותף לשתי הכרזות.

שאלה 16 – העיצוב המודרני המאוחר

בתמונה 7 מוצגת "ספת המרשמלו" שעיצבו ג'ורג' נלסון ואירווינג הארפר, ובתמונה 8 מוצגת "כורסת הסבה והדום" שעיצבו ריי וצ'רלס איימס.

שני המושבים האלה מאפיינים את החדשנות בעיצוב האמריקאי לאחר מלחמת העולם השנייה.

(8 נק') א. תארו את "ספת המרשמלו" מהבחינות האלה: מבנה, חומרים וצבעים.

(8 נק') ב. תארו את "כורסת הסבה והדום" מהבחינות האלה: מבנה, חומרים וטכניקה.

(4 נק') ג. הסבירו חידוש אחד שבא לידי ביטוי בכל אחד מהמוצרים.
בסך הכול עליכם לציין שני חידושים.

שאלה 17 – מחיצת קרלטון

בתמונה 9 מוצגת "מחיצה לחלוקת החדר – קרלטון" שעיצב אטורה סוטסאס.

(7 נק') א. תארו את המחיצה מהבחינות האלה: חומרים, צורות וצבעים.

(8 נק') ב. ציינו מאפיין פוסט מודרני אחד והסבירו כיצד הוא בא לידי ביטוי במחיצה.

(5 נק') ג. הסבירו מהי משמעות השם "קרלטון".

שאלה 18 – עיצוב ישראלי

בתמונה 10 מוצגת "מנורת חנוכה" שעיצב ברנרד דב פרידלנדר, ובתמונה 11 מוצגים "רימונים לתורה דמויי עץ תמר" שעיצב יחיא ימיני.

כלי היודאיקה האלה מייצגים שתי גישות שונות בעיצוב הארץ-ישראלי בשנות השלושים של המאה העשרים.

(10 נק') א.

1. תארו את מנורת החנוכה. (5 נק')
2. הסבירו איזו גישה בעיצוב הארץ-ישראלי מייצגת המנורה. (5 נק')

(10 נק') ב.

1. תארו את הרימונים לתורה דמויי עץ תמר. (5 נק')
2. הסבירו איזו גישה בעיצוב הארץ-ישראלי מייצגים הרימונים. (5 נק')

בהצלחה!